

PAŠVALDĪBU ATBILDĪBA DARBA AR JAUNATNI ATTĪSTĪBĀ

ATSKATS UZ 2013.GADA NACIONĀLĀ JAUNATNES POLITIKAS FORUMA REZOLŪCIJAS UN REKOMENDĀCIJU IEVIEŠANU KURZEMES REĢIONĀ PAŠVALDĪBĀS

© Biedrība "Jaunatnes līderu koalīcija", proj@inbox.lv
Autores: Aija Strazda, Ieva Garjāne,
2015. gada maijs

Pētījuma pamatojums

2013. gada novembrī Latvijas Nacionālajā jaunatnes politikas forumā "Ievirzi Latviju!" tika izstrādātas rekomendācijas un priekšlikumi darba ar jaunatni attīstībai. Rekomendācijas tika adresētas ministrijām, pašvaldībām, jauniešu centriem un organizācijām ar mērķi veicināt jaunatnes politikas virziena aktīvāku iekļaušanu politikas dienaskārtībā pašvaldību un ministriju līmenī. Šajā dokumentā tika iekļautas 31 rekomendācija pašvaldībām, aptverot dažādas ar jaunatnes darbu saistītas jomas.

Gatavojoties Kurzemes reģionālajai jaunatnes darba konferencei "Jaunatnes darba nozīme jauniešu iniciatīvu attīstībā reģionos LĪDZDARBOJIES!" 2015.gada 8.maijā, Smuku muižā, Brocēnu novadā, tika izpētīta un izvērtēta situācija un progress, kas saistās ar izstrādātajām rekomendācijām pašvaldībām Kurzemes reģionā pusotra gada laikā kopš rekomendāciju izstrādes. Pētījums tika veikts, lai 2015.gada konferencē varētu produktīvi turpināt darbu pie aktuālākajiem izaicinājumiem un fokusētos uz jautājumiem, kuri joprojām netiek risināti.

Ar 2013. gadā izstrādāto rekomendāciju dokumentu sīkāk var iepazīties šeit:

http://jaunatne.gov.lv/sites/default/files/web/Jaunumi/Sveice/Pasakumi/rekomendacijas_2013.pdf

Pētījuma mērķis, metodoloģija un respondentu kopa

Pētījuma mērķis: konstatēt Kurzemes pašvaldību attieksmi pret definētajām rekomendācijām jaunatnes jomā un virzību rekomendāciju ieviešanā.

Metodoloģija: aptaujas anketa ar 31 daļēji atvērtiem jautājumiem. Jautājumi tika veidoti, vadoties no izvirzītajām rekomendācijām pašvaldībām.

Aptauja notika divās kārtās: 1) Kvantitatīvo datu ievākšana. Kurzemes pašvaldību pārstāvju aptauja anketas vai strukturētas telefonintervijas veidā. 2) Kvalitatīvo datu ievākšana. Daļa labās prakses piemēru tika apkopoti no anketām. Balstoties uz aptaujā iegūtajiem datiem, tika precizētas neskaidrās atbildes, kā arī iegūta plašāka informācija par labās prakses piemēriem.

Respondenti: pētījumā piedalījās 18 respondenti – Kurzemes reģiona pašvaldību pārstāvji, kuru kompetencē ir jaunatnes lietu koordinēšana. Pētījumā tika pārstāvētas 17 no 19 Kurzemes pašvaldībām. Divas Kurzemes pašvaldības aptaujā nepiedalījās. Divi respondenti bija no viena novada pašvaldības. Lai precizētu anketā sniegtās atbildes par atsevišķiem jautājumiem, vairāki pašvaldību pārstāvji tika atkārtoti uzrunāti telefoniski.

Pētījuma konteksts un rezultāts: pētījuma rezultāti ietver datus par situāciju Kurzemes pašvaldībās saistībā ar katru no rekomendācijām un kopumā iezīmē īstenoto izmaiņu tendences darbā ar jauniešiem, kā arī problēmsituācijas, kas būtu jāturpina risināt gan pašvaldību, gan nacionālā līmenī, iesaistot dažādas iesaistītās puses. Tā kā pētījumā tika apjautāti tikai pašvaldību pārstāvji (jaunatnes lietu speciālisti, jauniešu centru vadītāji, darbinieki u.c.), tad ir būtiski ņemt vērā, ka rezultāts ataino situāciju jaunatnes jomā no pašvaldību skatupunkta. Objektīvai kopainai par jaunatnes jomas situāciju Kurzēmē būtu nepieciešams plašāks pētījums, iesaistot dažādas mērķa grupas. Definētie indikatori ir pietiekami objektīvi, lai gūtu atskaites punktu jaunatnes darba attīstībā Kurzēmē no pašvaldību viedokļa un kopīgi meklētu risinājumus šo jautājumu tālākai risināšanai.

Atruna: pētījuma rezultāti ir izmantojami kā tendences Kurzemes plānošanas reģionā, kurām ir jāpievērš pastiprinātu uzmanību turpmākā darba ar jaunatni attīstībā.

APTAUJAS REZULTĀTU KOPSAVILKUMS

Zemāk apkopoti anketu rezultāti attiecībā uz katru no izvirzītajiem priekšlikumiem pašvaldībām. Situācijas raksturojums attiecīgajā jomā iedalīts pozitīvās (zaļā krāsā) un negatīvās (sarkanā krāsā) tendencēs. Pozitīva tendence atbilst situācijām, kad priekšlikums tiek realizēts ikdienas darbā vismaz 51% jeb 9 aptaujātajās Kurzemes pašvaldībās.

- 1. 13 Kurzemes pašvaldībās ir jauniešu centri.** 5 tādi nav vēl izveidoti.
- 2. 6 Kurzemes pašvaldības nodrošina telpas jauniešu iniciētām aktivitātēm katrā novada pagastā / pilsētas mikrorajonā** (priekšlikums Nr.24). 5 pašvaldības uzskata, ka nepieciešamības gadījumā telpas var piemeklēt, lai arī speciāli jauniešiem tās pielāgotas nav. 6 pašvaldības atzīst, ka šādas telpas jauniešiem pieejamas nav.
- 3. 6 pašvaldību jauniešu centros strādā 2 vai vairāk darbinieki, kamēr 11 pašvaldību jauniešu centros strādā tikai 1 darbinieks** (priekšlikums Nr.2). Visbiežāk minētie jauniešu centru darbinieki ir jaunatnes lietu speciālists (minēts 6 reizes) un projektu vadītājs (minēts 2 reizes).
Jauniešu centru darbinieku nelielais skaits un dažādie amata nosaukumi liek apšaubīt, vai ikdienas darbā tiek realizēts priekšlikums Nr. 15. „Nodrošināt jaunatnes lietu speciālistu un jaunatnes darbinieku darba organizēšanu atbilstoši profesijas standartam”, piemēram, vienā pašvaldībā darbu ar jaunatni veic speciālists, kam ir 0,5 slodze, turklāt apvienojumā ar citiem amata pienākumiem. Šajā jautājumā nepieciešama padziļināta analīze.
- 4. Nevienā** no Kurzemes pašvaldībām **nedarbojas ielu jaunatnes darbinieki**, lai arī vienā no pašvaldībām minēts, ka daļēji šo uzdevumu veic sociālais darbinieks, līdz ar definētais (priekšlikums Nr.21) par ielu jaunatnes darbiniekiem nav aktualizēts vai īstenots nevienā no pašvaldībām.
- 5. 14 Kurzemes pašvaldībās tiek veicināta pieredzes apmaiņa starp jaunatnes darbiniekiem un jaunatnes lietu speciālistiem** no dažādiem novadiem (priekšlikums Nr.14). Galvenokārt tie bijuši pašiniciēti apmaiņas braucieni un tikšanās citos Latvijas novados. 3 pašvaldībās šādas aktivitātes nav notikušas. 1 novada pašvaldībā ir izveidots video stāsts, labās prakses piemērs par Jauniešu mājas izveidi, tādējādi ņemts vērā priekšlikums par video izmantošanu pieredzes apmaiņai, taču tā nav pašvaldības, bet biedrības iniciēta aktivitāte.
- 6. 14 pašvaldību pārstāvji apgalvo, ka kopumā sadarbība starp dažādām institūcijām notiek**, lai risinātu ar jaunatnes politiku saistītus jautājumus (priekšlikums Nr.6 un Nr.7). 3 no aptaujātajiem respondentiem kā eksistējošu sadarbības modeli nosauca Jaunatnes konsultatīvo padomi, 3 Jaunatnes lietu komisiju, 1 Jauniešu domi. 7 respondenti atzina, ka sadarbība notiek tikai neformāli, bet 4 pašvaldībās sadarbība nenotiek.
- 7. 14 Kurzemes pašvaldībās tiek veikta regulāra novada jauniešu viedokļa izzināšana** aktuālos pašvaldībai jautājumos (priekšlikums Nr.26), un biežāk izmantotie veidi ir anketēšana (minēta 5 reizes) un darba grupas ar metodes “Kafija ar politiķiem” izmantošanu, semināru un pasākumu ietvaros (minētas 3 reizes). 2 pašvaldībās jauniešu viedokļa izzināšana netiek veikta.
- 8. 15 pašvaldības apgalvo, ka plānošanas dokumentos ir iekļautas jauniešu vajadzības un intereses** (priekšlikums Nr.3). Pētījuma laikā netika iegūti precīzi dati par mehānismiem, kādā veidā jauniešu intereses tika iekļautas šajos dokumentos.

- 9. 15 pašvaldības apgalvo, ka tās „nodrošina jauniešu iesaistīšanu (aktīvu līdzdalību) lēmumu pieņemšanas procesā pašvaldībā** sagatavošanas, apspriešanas, apstiprināšanas, īstenošanas un izvērtēšanas posmos” (priekšlikums Nr.4. un Nr.22). Uz jautājumu, kādā veidā tas notiek, populārākās atbildes ir „jauniešu anketēšana, aptaujas” (minēts 5 reizes), “jauniešu forumi, darba grupas” (minēts 4 reizes), “jauniešu domes”, “metode “Kafija ar politiķiem”” (minēts 5 reizes).
- 10. 8 Kurzemes pašvaldības īstenojušas apmācību programmas jauniešiem par jauniešu tiesībām pašvaldībā un iespējām līdzdarboties lēmumu pieņemšanā** (priekšlikums Nr.10), bet 9 pašvaldības šādas apmācības nav organizējušas.
- 11. 6 pašvaldības organizējušas ikgadēju jauniešu forumu** par jauniešiem aktuāliem jautājumiem pašvaldībā (priekšlikums Nr.25), bet 11 pašvaldības jauniešu forumu nav organizējušas.
- 12. 3 Kurzemes pašvaldībās ir 1 konkrēts darbinieks, kura pienākumos ietilpst jauniešiem saistošas informācijas apkopošana, aktualizēšana un publicēšana,** (priekšlikumi Nr.9 un Nr.31), lai uzlabotu jaunatnes informācijas koordinācijas sistēmu. 8 pašvaldībās šos pienākumus veic apvienojot darba pienākumus. 6 pašvaldībās šāda atbildīgā nav.
- Uz jautājumu par biežāk izmantotajiem kanāliem, kādā veidā pašvaldībā tiek koordinēta un jauniešiem nodota viņiem saistoša informācija, visbiežāk minētie ir
- 1) informācija pašvaldības/novada/jauniešu centra mājaslapā (minēts 9 reizes),
 - 2) Facebook.com lapā (8 reizes) un e-pasti jauniešiem, organizācijām (10 reizes),
 - 3) Draugiem.lv lapā (7 reizes) un jaunatnes lietu speciālista tiešā komunikācija ar jauniešiem (8 reizes)
 - 4) jauniešu informēšanai pašvaldības izmanto arī drukātos materiālus, preses izdevumus (novada, pagastu avīzes) (minēts 6 reizes).
- 13. 6 Kurzemes pašvaldības atbalsta neformālās izglītības metožu integrēšanu formālās izglītības iestāžu darbā,** tā veicinot jauniešu prasmju, iemaņu un attieksmju daudzpusīgāku pilnveidošanu (priekšlikums Nr.12). 5 pašvaldības komentē, ka integrēšana un metožu pielietošana atkarīga no izglītības iestādes ieinteresētības un iniciatīvas. 6 pašvaldības uzskata, ka nav konkrēta atbalsta.
- 14. 14 pašvaldības aizvadītā gada laikā ir organizējušas aktivitātes ar mērķi uzlabot jauniešu saskarsmes, komunikācijas un sadarbības prasmes** (priekšlikums Nr.11). 4 pašvaldības organizējušas apmācības, seminārus, 6 – projektu ietvaros organizētajos pasākumos, 4 – lekcijas, konkursus. Vairākas pašvaldības veicina jauniešu piedalīšanos apmācībās un semināros, kas tiek organizēti ārpus novada teritorijas (Jaunatne darbībā, Erasmus+, Latvijas - Šveices sadarbības programma, u.c.). 6 pašvaldības neorganizē apmācības, apmācību procesus.
- 15. 9 Kurzemes pašvaldībās darbojas sadarbības platforma prakses vietu piedāvāšanai studentiem vietējos uzņēmumos, ko koordinē pašvaldība** (priekšlikumi Nr.20 un Nr.13), tā veicinot kvalificētu jauno speciālistu atgriešanos pašvaldībās. Pārsvārā jaunieši iziet praksi pašvaldības iestādēs, retāk – uzņēmumos. 4 pašvaldībās notiek sadarbība ar Nodarbinātības Valsts aģentūras filiāli, izglītības iestādēm. 8 pašvaldībās šāda veida aktivitātes nenotiek. 5 pašvaldības regulāri sniedz informāciju uzņēmumiem par pieejamajām atbalsta programmām prakses un darba vietu tieši jauniešu nodarbināšanai izveidei.
- 16. 4 Kurzemes pašvaldības nodrošina papildus atbalstu (nodokļu atvieglojumu veidā) tiem novada uzņēmējiem, kas nodarbina jauniešus** ilgtermiņa programmās (priekšlikums Nr.18), piedāvājot prakses vietas, vasaras darbus u.c. 13 pašvaldības šādu atbalstu uzņēmējiem nesniedz.

- 17. 14 pašvaldībās piešķir budžeta līdzekļus jaunatnes jomas attīstībai novadā** (priekšlikums Nr.8): 10 pašvaldības apstiprina budžetu nākošajam gadam atsevišķi Jaunatnes departamentam/nodaļai/konkrētiem jauniešu centriem, 2 pašvaldības atbalsta konkrētas aktivitātes gada ietvaros (pēc pieprasījuma), 2 pašvaldības ieplāno papildus finansējumu projektu līdzfinansēšanai, bet 3 pašvaldībās netiek plānots budžets jaunatnes jomas attīstībai. 2 pašvaldības slēdz līgumus ar biedrībām par konkrētu papakļojumu sniegšanu Jaunatnes politikas īstenošanai pašvaldībā.
- 18. 9 Kurzemes pašvaldībās palielināts budžets jaunatnes darba attīstībai novadā 2015.gadā. Budžets jaunatnes darba attīstībai par 5% vai vairāk ir palielināts 2 pašvaldībās** (priekšlikumam Nr.27). 5 pašvaldībās budžets jaunatnes jomai nav palielinājies, 1 tas ir samazināts, 3 pašvaldībās budžets jaunatnes jomai nav atsevišķi izdalīts.
- 19. 11 pašvaldības finansiāli atbalsta sava novada jauniešu līdzdalību starptautiskos jauniešu pasākumos,** kamēr 6 pašvaldības to nedara. Respondenti min, ka līdzfinansējuma formas ir - dalības maksas dažādos sporta un kultūras pasākumos/konkursos, tiek segti ceļa izdevumi (transports uz pasākuma vietu), tiek minēts arī līdzfinansējums dažādiem starptautiskajiem neformālās izglītības projektiem.
- 20. 9 Kurzemes pašvaldības ir iesaistījušās starptautiskos projektos sadarbībā ar citām pašvaldībām un jauniešiem,** lai aktualizētu ar jaunatni saistītus jautājumus (priekšlikums Nr.23). Starptautiski projekti nav notikuši 7 pašvaldībās. Pašvaldībās, kurās realizēti starptautiski projekti, tie notikuši programmu Jaunatne Darbībā, Erasmus+ ietvaros (minēts 4 reizes). 50% no Kurzemes pašvaldībām ir iesaistījušās Eiropas Brīvprātīgā darba projektu realizēšanā.
- 21. 3 pašvaldības organizē pasākumus mazākumtautību jauniešu integrācijai sabiedrībā** (priekšlikums Nr.28). 7 pašvaldības uzskata, ka šādi pasākumi nav nepieciešami, jo integrācija nav aktuāla problēma, 6 pašvaldībās šādi pasākumi netiek rīkoti.
- 22. 13 pašvaldības aizvadītā gada laikā ir veikušas dažādas aktivitātes, lai attīstītu aktīvā brīvā laika pavadīšanas infrastruktūru sabiedriskās/publiskās vietās** (sporta inventāra iegāde, esošo sporta bāzu uzturēšana, vingrošanas laukumi u.c. - priekšlikumi Nr.29 un Nr.30). 4 pašvaldības šādas aktivitātes nav veikušas. Populārākie infrastruktūras uzlabošanas darbi: izveidoti 8 āra treniņu laukumi, 4 sporta laukumi, stadioni, uzceltas (atjaunotas) 2 sporta halles, izveidoti 3 volejbola laukumi, 2 skeitparki u.c.

IETEIKUMI PAŠVALDĪBĀM

1. Sadarbībā ar jauniešiem un jaunatnes darbiniekiem rast iespēju **nodrošināt piemērotas telpas jauniešu iniciētām aktivitātēm katrā novada pagastā / pilsētas mikrorajonā**. Izvērtēt, vai telpu pieejamība ir saprotama un zināma pašiem jauniešiem, kā arī ņemt vērā viņu ierosinājumus par telpu pieteikšanas kārtību, iekšējiem noteikumiem u.c.
2. Ņemot vērā, ka izpratne par jaunatnes lietu jautājumiem pašvaldībās ir ļoti dažāda, tas pats attiecas uz jaunatnes lietu speciālistu pienākumiem, pašvaldībām **jāveicina jaunatnes lietu speciālistu pieredzes apmaiņu reģionālā un nacionālā līmenī**.
3. Izzināt ielu jaunatnes darbinieku labo praksi un pievienoto vērtību jaunatnes attīstībā citos novados un citās valstīs un **apsvērt iespēju ielu jaunatnes darbinieka amatu ieviest Kurzemes pašvaldībās**.
4. Ņemot vērā, ka darbinieku, kas ir atbildīgi pašvaldībā par jauniešu lietām, viedokļi bieži atšķiras no jauniešu viedokļiem, pašvaldībām **jāveicina jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, ar jaunatnes lietām saistītu jautājumu apspriešanā, izmantojot jauniešiem pieņemamas līdzdalības formas - apmācības par jauniešu tiesībām pašvaldībā un iespējām līdzdarboties lēmumu pieņemšanā, jauniešu forumu u.c.**
5. **Iesaistīties starptautiskos projektos jaunatnes jomā**, jo šāda veidā iespējams gan piesaistīt papildus resursus (finanšu un cilvēkresursus) jaunatnes darba attīstībai novadā, gan gūt starptautisku pieredzi un pārņemt citu labo praksi, kas veicinās jaunatnes jomas attīstību.
6. Ņemot vērā, ka jauniešu viedoklis daudzās pašvaldībās tiek regulāri noskaidrots, taču ne vienmēr tiek ņemts vērā, **jāveicina jauniešu līdzdalību rekomendāciju/priekšlikumu ieviešanā**.
7. **Izvērtēt līdzekļu sadales efektivitāti ilgtermiņā un mainīt proporcionālo sadalījumu, arvien vairāk finansējuma ieguldot neformālās izglītības pasākumos** - ieguldītais finansējums infrastruktūrā ir proporcionāli lielāks par neformālās izglītības pasākumiem paredzētā finansējuma apjomu.
8. **Veidot pieredzes apmaiņas pasākumus, sadarbības projektus reģiona ietvaros** - labās prakses piemēri pašvaldībām ir pieejami blakus novados, taču bieži netiek izmantoti.
9. Jauniešu viedokļa noskaidrošanai, informatīvās līdzdalības organizēšanai salīdzinoši maz tiek izmantoti jauniešiem pieņemami kanāli. **Ieteikums - veidot informatīvās platformas, pamatojoties uz jauniešiem populāriem kanāliem (minēts secinājumos)**.
10. Pašvaldību interese par prakses un darba vietu nodrošināšanu novada jauniešiem ir augsta, bet uzņēmēju iesaiste šobrīd nepietiekama - **nodrošināt atbalsta iespējas (piemēram, nodokļu atvieglojumu veidā) novada uzņēmējiem**, kuri piedāvā jauniešu grupām ilgtermiņa prakses programmas, darba iespējas vasarā u.c. līdzīgus pasākumus.
11. **Palielināt budžetu jaunatnes darba attīstībai novadā**, skaidri definējot prioritātes un iekļaujot dažādu jauniešu grupu intereses.
12. **Dot iespēju gūt starptautisku pieredzi un iesaistīties starptautiskos projektos ne tikai talantīgiem interešu izglītības pārstāvjiem un aktīvākajiem jauniešiem**, bet ikvienam jauniešiem neatkarīgi no viņu vecuma, dzimuma, sociālā stāvokļa, reliģijas, seksuālās orientācijas, ekonomiskās situācijas, invaliditātes un cita veida piederības.

LABĀS PRAKSES PIEMĒRI DARBA AR JAUNATNI JOMĀ KURZEMĒ

Analizējot pētījuma rezultātus, tika meklēti labās prakses piemēri no pašvaldībām, kas var kalpot kā praktiskas rekomendācijas citām pašvaldībām, attīstot darbu ar jaunatni – organizējot līdzīgas aktivitātes savā darbā. Katra pašvaldība aicināta sadarboties ar citu pašvaldību struktūrvienībām, izmantot iespēju pārņemt labās prakses, balstoties uz katras pašvaldības iespējām un izvirzītajām prioritātēm.

1. Brīvprātīgā darba uzskaites un organizēšanas sistēma Skrundas novadā

Kontakti: Baiba Eversone, Skrundas novada pašvaldības jaunatnes lietu speciāliste.

Epasts: baiba.eversone@skrunda.lv, 29852292

2. Jauniešu Līdzdalības formu dažādošana Aizputē

(Kafija ar politiķiem, tikšanās ar pašvaldību pārstāvjiem)

Kontakti: Paula Āboliņa-Ābola, topošā jaunatnes lietu speciāliste,

E-pasts: paulaabolina@gmail.com, 29453376

3. Jaunatnes darba infrastruktūra, stratēģiskā plānošana, sadarbība ar pašvaldībām Talsos

Kontakti: Līva Maķe, Talsu novada Bērnu un jauniešu centra jaunatnes lietu speciāliste

Epasts: livamake@gmail.com, 22345998

4. Komunikācija, jauniešu motivācija Engures novadā

(jauniešu ideju konkurss)

Kontakti: Kristaps Zaļkalns, sabiedrisko attiecību un jaunatnes lietu speciālists,

E-pasts: kristaps.zalkalns@enguresnovads.lv, 63192109

5. Stratēģiskā darba plānošana, pašvaldības un biedrību sadarbība Ventspilī

Kontakti: Kristians Jacevičs, jaunatnes lietu speciālists,

E-pasts: kristians.jacevics@ventspils.lv, 29792717

6. Starptautisku liela mēroga pasākumu organizēšana, stratēģiskā plānošana Saldus novadā

Kontakti: Rudīte Muraševa, jaunatnes lietu speciāliste,

E-pasts: rudite.muraseva@gmail.com, 27878570

7. Efektīva jauniešu informācijas aprites sistēma Kuldīgā

(radio)

Kontakti: Ruta Orlova, Kuldīgas novada Bērnu un jauniešu centra direktore,

E-pasts: jauniesucentrs@kuldiga.lv, 26467724

Pētījums – aptauja tiki īstenota Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras īstenotās Latvijas un Šveices sadarbības programmas „Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” ietvaros.

Jaunatnes starptautisko
programmu aģentūra

LATVIJAS-ŠVEICES SADARBĪBAS PROGRAMMA
LATVIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME

JAUNATNES LĪDERU KOALĪCIJA